

NACKA TINGSRÄTT
Miljödomstolen
DOM
2010-12-10
Meddelad i Nacka Strand
Mål nr M 5208-09
Dok.Id 207640

Postadress Besöksadress Telefon

Box 1104
131 26 Nacka Strand
Augustendalsvägen 20
08-561 656 00

E-post: nacka.tingsratt@dom.se
www.nackatingsratt.domstol.se

KLAGANDE

1. Namnen på de 24 klagande och andra personer har tagits bort av webmaster på Naturskyddsföreningen i Södermanlands län. Har markerat med "XXX namnen borttagna XXX" på de aktuella platserna i texten.

2.
3.

...

24.

Ombud för 1-24

XXX namnen borttagna XXX

25. Naturskyddsföreningen i Södermanlands län

Ombud:

XXX namnen borttagna XXX

26. Sveriges Ornitologiska Förening

Stenåsa

Stenhusa Gård

380 62 Mörbylånga

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Södermanlands län

611 86 Nyköping

2. Svenska Jägareförbundet, 802001-6658

Ombud

XXX namnen borttagna XXX

US

Svenska Jägarförbundet,

Öster Malma Jaktvårdsskola

611 91 Nyköping

XXX namnen borttagna XXX

JK

ÖVERKLAGAT BESLUT

Miljöprövningsdelegationens vid Länsstyrelsen i Södermanlands län beslut den 7 september 2009 i ärende nr 551-15291-06, se bilaga 1

SAKEN

Överklagat beslut om tillstånd till anläggande och drift av skjutbana på Nyköping Öster Malma 2:2

MILJÖDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med bifall till överklagandena upphäver miljödomstolen miljöprövningsdelegationens beslut och avslår Svenska Jägareförbundets ansökan om tillstånd till anläggande och drift av skjutbana på Nyköping Öster Malma 2:2.

YRKANDEN OCH GRUNDER

De klagande har yrkat att tillstånd till skjutbanan inte ska medges, på den grunden att det meddelade tillståndet inte är förenligt med Natura 2000, riksintresset för naturvård och miljöbalkens bestämmelser. XXX namnen borttagna XXX (nedan sakägarna vid Likstammen)

har dessutom i *andra hand* yrkat att beslutet ska upphävas och målet visas åter till länsstyrelsen på den grunden att miljökonsekvensbeskrivningen är undermålig, samt i *tredje hand* att beslutet ska förenas med villkoret att skjutverksamhet endast får förekomma vardagar kl. 08-19 under perioden 16 augusti – 31 december utan provotid, på den grunden att de skyddsvärda fåglarna kräver lugna förhållanden under avsevärt längre tid än den skjutfria period som länsstyrelsen beslutat om.

Svenska Jägareförbundet har bestritt de klagandes yrkanden.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har medgett bifall till förstahandsyrkandet.

UTVECKLING AV TALAN

Sakägarna vid Likstammen har hänvisat till sina tidigare yttranden hos länsstyrelsen och därutöver anfört sammanfattningsvis följande.

Vid vistelse i/vid sina bostäder kommer de att utsättas för oacceptabla bullerstörningar med följd att olägenhet för människors hälsa kommer att uppstå. Då verksamheten borde anses medföra betydande miljöpåverkan skulle en utvidgad MKB-process ha genomförts bl.a. innehållande utvidgade samråd. MKB brister även vad gäller redovisning av alternativ, i utformning med hänsyn till att det rör en tillståndsprövning enligt 7 kap. 28a § miljöbalken samt vad gäller påverkan på friluftslivet. Dessa omständigheter sammantaget gör att MKB har sådana brister att den inte kan anses uppfylla lagstiftningens krav. En fullvärdig MKB är en processförutsättning, och de brister som finns i denna kan endast leda till att ansökan bör avvisas.

Den planerade verksamheten kommer att ge oacceptabla störningar i naturmiljön, vilken skyddas enligt EU:s nätverk Natura 2000. I området häckar flera skyddade arter såsom havsörn, fiskgjuse, storlom samt fisktärna. Lokaliseringen strider mot 3 kap. 6 § 2 st miljöbalken med hänsyn till det utpekade riksintresset, och något motstående riksintresse finns inte. Beslutet strider också mot kommunens översiktsplan.

Naturskyddsföreningen i Södermanlands län har anfört bl.a. följande. Det får ses som rent önsketänkande att traktens havsörn i ett av människan helt ianspråktaget och omdanat landskap för överskådlig framtid kan etablera sig någon annanstans än i det för arten och andra hänsynskrävande arter reserverade området.

Andemeningen och den grundläggande tanken bakom Natura 2000 och SPAskyddet

är att de utpekade arterna ska finna en fristad inom dessa områden. En fristad som kan stärka och bygga upp populationen på sikt. Det omgivande landskapet åtnjuter inte någon form av skydd och kan mycket väl i framtiden försämra sin förmåga att hysa havsörnar och fiskgjusar. Inlandshäckningar i sjöar med mycket rent och friskt vatten, där även fisken som föda för rovfågarna är giftfri, är mycket sällsynta i vårt land. Likstammens roll i Natura 2000 nätverket bör därför ses som särskilt viktig. Störningarna för havsörnen sker inte bara av ljud i form av skott utan även i form av ökad mänsklig aktivitet till följd av etableringen. **Sveriges Ornitologiska Förening** har anfört i huvudsak följande. Skjutbanan ligger på för nära avstånd, 300 m, från naturskyddat område. Området runt Likstammen utmärks av avskildhet, generellt låg grad av mänsklig störning och höga rekreativvärden vilket är ytterst viktigt att värna. Flera arter upptagna på EU:s Fågeldirektiv lista 1 häckar i området. Det är oklart, men möjligt, att dessa arter kan komma att störas av den planerade verksamheten. Tillåts störande verksamheter i eller nära skyddade områden är risken stor att detta kan bli prejudicerande och försvaga naturskyddet även i andra sammanhang. Det finns alternativa platser för skjutbanan.

Svenska Jägareförbundet har anfört huvudsakligen följande.

Överklagandena innehåller inte något nytt i sak.

MKB har kompletterats enligt föreläggande från miljöprövningsdelegationen, efter beslutet att ansökan skulle tillståndsprövas enligt 7 kap. 28a § miljöbalken.

Länsstyrelsens naturvårdsenhet har aldrig påstått att planerad verksamhet skulle innebära en betydande miljöpåverkan. Efter förbundets komplettering av MKB har naturvårdsenheten ansett att tillstånd kan lämnas i förening med vissa villkor då skjutbaneverksamheten i mindre grad kan påverka förutsättningarna att vidmakthålla en gynnsam bevarandestatus av området. Länsstyrelsens miljöenhet har efter samrådsmöte ansett att det inte framkommit någonting nytt som föranleder en förändring av beslutet att ansökt verksamhet inte kan medföra en betydande miljöpåverkan.

När det gäller störningar från skottbullen för de närboende kan bara konstateras att ljudnivån väl underskrider riktvärdena i NFS 2005:15. Även påverkan på det rörliga friluftslivet i området har redovisats utförligt och detta bedöms inte påverkas i någon betydande uppfattning. Endast ett mycket begränsat markområde runt skjutbanan kommer att vara avlyst i samband med skjutningar. Någon vildmarkslik tystnad utan störningar från exempelvis flyg och nu pågående verksamhet föreligger inte. Det saknas forskning när det gäller att bedöma störningseffekterna från skottbullen på olika Natura 2000 arter. Därför anser Jägareförbundet att de praktiska erfarenheter som bl.a. inhämtats från Försvarmakten bör tillmätas stor betydelse när det gäller att bedöma störningseffekter på olika arter. Enligt Försvarmakten finns det inget belägg för att skottbullen från finkalibrig ammunition skulle medföra någon påtaglig påverkan på fågellivet. De arter som finns representerade i Likstammen finns också inom de Natura 2000 områden som finns på de militära fälten. Alla erfarenheter som har dokumenterats under lång tid tyder med stor sannolikhet på att fåglarna vänjer sig vid kontinuerligt buller från en skjutbana. Enligt NV handbok 2003:9 "Natura 2000 i Sverige" bör en störning ställas i relation till arternas population och utveckling i området snarare än effekterna på ett enskilt par eller enskild individ. Det väsentliga i sammanhangen är om störningen är av en sådan omfattning att den på ett betydande sätt försvårar för arten/arterna att fortleva i uthålliga bestånd. Den störning som kan inträffa måste vara betydande för att utgöra ett hinder. Ett visst mått av störning kan alltså tillåtas. Detta torde även gälla

en enskild individ eller ett enskilt par av en art. Länsstyrelsen har tidigare bedömt att risk för en sådan betydande störning inte föreligger. Svenska Jägareförbundet har accepterat miljöprövningsdelegationens beslut att under en provotid tillsammans med länsstyrelsen göra en uppföljning av utvecklingen av fågellivet i området och därmed bidra till ytterligare kunskap på området, och anser inte att detta strider mot bestämmelserna i miljöbalken. En uppföljning överensstämmer även med Naturvårdsverkets syn i frågan. Det är felaktigt att aktiviteten vid skjutbanan skulle vara av den omfattning att störningen skulle kunna jämföras med ett militärt skjutfält. Ljudnivån vid banan efter gjord bullerdämpning uppgår till ca 60 dBA dvs. normal samtalston. Det är i detta fall fråga om finkalibrig ammunition och inte skytte med tunga vapen. Länsstyrelsens ståndpunkt är inte förankrad i gjord forskning. Enligt Naturvårdsverkets rapport 5351 saknas så detaljerad forskningskunskap att den direkt kan användas som beslutsunderlag.

Den största delen av det skyddade området finns på Svenska Jägareförbundets mark. Förbundet är överens med de klagande om skyddsvärdet men anser inte att verksamheten medför någon betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har anfört följande. Länsstyrelsen ifrågasätter miljöprövningsdelegationens ställningstagande att under en provotid undersöka påverkan från skottbullen på havsörnens häckning i Natura 2000-området Likstammet-Torpesta Kvarn. Av bevarandeplanen för området framgår att havsörn finns i området och är en sådan fågelart som ska skyddas. Enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken får tillstånd till verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område, lämnas endast om verksamheten eller åtgärden inte kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas, eller medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna. Miljöprövningsdelegationens beslut att under en provotid utreda påverkan på havsörnens häckning i Natura 2000-området kan i sig uppfattas som ett ställningstagande till att det finns en risk att verksamheten kan komma att skada eller på ett betydande sätt försvåra bevarandet i området av en art som där avses att skyddas. Under dessa förutsättningar borde tillstånd till den sökta verksamheten inte ha lämnats.

I Naturvårdsverkets rapport 5351, "Effekter av störningar på fåglar – en kunskapsmanställning för bedömning av inverkan på Natura 2000-objekt och andra områden" framgår bl.a. följande gällande militära skjutfält.

Örnar (kungsörn och vithövudad havsörn), vråkar (fjällvråk samt 3 amerikanska arter) och falkar (2 amerikanska arter) uppvisade samtliga lägre antal i militära övningsområden i samband med markbaserad skjutning (Andersen m.fl. 1990, Shchueck m.fl. 2001). Störningarna påverkade reproduktionen för fåglarna negativt (Andersen m.fl. 1990).

Aktiviteten vid skjutbanan är av sådan omfattning och art att den enligt Länsstyrelsen kan antas ha riskbild för störning liknande ett militärt skjutfält. Risken för störning från verksamheten bör anses som betydande, vilket också framgår av miljöprövningsdelegationens beslut om provotid, av naturvårdsenhetens vid Länsstyrelsen i Södermanlands län svar på internremiss, samt de yttranden som sammanställts av sakägarna vid sjön Likstammen i överklagan den 7 oktober 2009. Hänsyn bör tas till att det aktuella havsörnsparet som individer kan vara extra tåliga för störning från skottbullen. Deras närvaro kan inte ses som ett mått på befintlig störningsgrad eller på möjligheten för framtida lyckosamma häckningar vid utökad bullerstörning. Bullerkartan visar 60 dBA i närheten av boet. 60 dBA är inte en låg nivå, särskilt inte i en tyst miljö. Normala riktvärden för externt industribuller är kring 50 dBA i stadsmiljö.

Länsstyrelsen delar Naturskyddsföreningens ståndpunkt att Likstammen-området, som en del av länets kärnområde för havsörn och som nod i Natura 2000 nätverket, är av signifikant betydelse. Länsstyrelsen bedömer också att det är av vikt att de skyddade områdena behålls störningsfria då framtida förhållanden i omgivande oskyddade områden inte kan garanteras.

SYN

Miljödomstolen har den 10 november 2010 hållit syn vid sjön Likstammen, vid platsen för den sökta skjutbanan och vid den föreslagna alternativa lokaliseringen Nygård.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

I 3 kap. 6 § MB anges följande. Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövården eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

I 7 kap. 27 § samma balk anges följande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall fortlöpande föra en förteckning över naturområden som bör beredas skydd eller har beretts skydd

1. som särskilt skyddsområde enligt rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar, senast ändrat genom direktiv 97/49/EG,

2. som särskilt bevarandeområde enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, ändrat genom direktiv 97/62/EG, eller

3. enligt internationella åtaganden eller nationella mål om skydd för naturområden.

Av förteckningen skall det framgå vad som föranlett att området har tagits upp i förteckningen och enligt vilket direktiv, internationellt åtagande eller nationellt mål som förtecknandet har skett.

Ett område som tagits upp i förteckningen skall prioriteras i det fortsatta skyddsarbetet.

I samma kapitel 28 § första stycket anges följande. Regeringen får förklara ett naturområde som särskilt skyddsområde, om området enligt direktiv 79/409/EEG är särskilt betydelsefullt för skyddet av vilda fåglar.

I samma kapitel. 28 a § första stycket anges följande. Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 27 § första stycket 1 eller 2.

I samma kapitel 28 b § anges följande. Tillstånd enligt 28 a § får lämnas endast om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte

1. kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas,

2. medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna.

Utredningen i målet

Området Likstammen-Torpesta kvarn, som ligger strax intill den sökta lokaliseringen, har av regeringen upptagits i förteckningen över områden som har beretts eller bör beredas skydd som särskilt skyddsområde enligt 7 kap. 27 § p. 1 MB, och som särskilt bevarandeområde enligt samma paragraf p. 2. Området har även förklarats som särskilt skyddsområde enligt 7 kap. 28 §. Likstammen-Torpesta kvarn har därmed tagits upp i Natura 2000-nätverket med stöd av såväl fågeldirektivet (direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar) som habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) (SE0220357). Av Naturvårdsverkets förteckning över naturområden

som avses i 7 kap 27 § MB, NFS 2007:1, framgår att upptagna arter enligt fågeldirektivet är storlom, fiskgjuse och fisktärna. I bevarandeplanen för området har även berguv och havsörn upptagits. Området har också utpekats som riksintresse för naturvärden med stöd av 3 kap 6 § MB.

Miljödomstolens bedömning

Miljödomstolen anser i likhet med Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Södermanlands län att MKB, med de kompletteringar som gjorts, kan godkännas. Det skydd som området åtnjuter enligt de skyddsbestämmelser som återgivits ovan medför krav, vid tillståndsprövningen, på hänsyn till de värden som skydden avser. Tillstånd till den sökta verksamheten kan, enligt 7 kap 28 b § p.2 MB, endast ges om anläggandet och driften av skjutbanan inte medför att de skyddade arterna utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arterna.

Det får anses utrett i målet att den sökta skjutbaneverksamheten kommer att ge upphov till störning i form av skottbullen. Frågan i målet är således om denna störning på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av de skyddade arterna.

Med hänsyn till områdets speciella karaktär och det skydd som området åtnjuter, samt till att den störning som den sökta skjutbaneverksamheten kommer att medföra kan förväntas bli långvarig och åtminstone periodvis intensiv, kan miljödomstolen inte instämna i miljöprövningsdelegationens bedömning att störningen inte på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av de arter som avses att skyddas. Miljödomstolens bedömning är att tillstånd till verksamheten därför inte kan ges. Med bifall till de klagandes förstahandsyrkande ska miljöprövningsdelegationens beslut upphävas och Svenska Jägareförbundets ansökan om tillstånd till anläggande och drift av skjutbana på Nyköping Öster Malma 2:2 avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427).

Överklagande senast den 3 januari 2011. Prövningstillstånd krävs.

XXX namnen borttagna XXX

I avgörandet har rådmannen XXX namnet borttaget XXX , ordförande, och miljørådet XXX namnet borttaget XXX samt de sakkunniga ledamöterna XXX namnet borttaget XXX och XXX namnet borttaget XXX deltagit. Domen är enhällig. Föredragande har varit beredningsjuristen XXX namnet borttaget XXX

Bilaga 1 är det beslut som länsstyrelsens miljöprövningsdelegation fattade 2009. Finns som eget dokument på Naturskyddsföreningens hemsida.

Bilaga 2

www.domstol.se

DV 427 (Dom Ö-mål) 2008-11 • Producerat av Domstolsverket

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE – DOM I MILJÖMÅL

Den som vill överklaga miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till miljödomstolen.**

Överklagandet prövas av Svea Hovrätt, Miljööverdomstolen. Överklagandet ska ha kommit in till miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum.

Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får

också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**)

även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet

ska också i detta fall skickas eller lämnas till miljödomstolen och måste ha kommit

in till miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande.

Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Miljööverdomstolen meddelar

prövningstillstånd. Miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas,
2. anledning förekommer till ändring i det slut som miljödomstolen har kommit till, eller
3. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står miljödomstolens avgörande fast. Det är därför

viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet

till Miljööverdomstolen varför klaganden

anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av miljödomstolens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende miljödomstolens dom enligt klagandens mening är oriktig,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Om klaganden anlitar ombud ska ombudet sända in fullmakt i original samt uppge namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar lämnas av miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.